

ARVIKA. Två värmländska kulturgiganter

Här förenades Fjaestad och Fröding – i filosofin

Här, på Kampudden vid Racken, strålade två geniernas tankar samman i ett unikt ögonblick för cirka 100 år sedan.

Konstnären Gustaf Fjaestad trängde in i Gustaf Frödings "religiösa grubblerier" och såg sanningen.

– Fjaestad var en av få som verkligen förstod Fröding vid den här tiden, säger Rolf Erik Solheim som har ägnat mycket tid åt att reda ut relationen mellan de båda värmländska kulturgiganterna.

De båda Gustafarna träffades aldrig i den verkliga världen. Och till det yttre fanns det inget som förenade dem.

– Två personer kunde inte vara mer olika. Fjaestad var en sportig och framgångsrik kraftkarl. Fröding var svag och låg på hospitalet, ensam. Det var bara systemen som besökte honom, säger Rolf Erik Solheim.

Vore det inte för en kvinna vid namn Ida Backman skulle de två förmodligen inte ha mött varandra i tankevärlden heller.

Djupare poesi

Journalisten, författaren och krigskorrespondenten (Boerkriget) Ida Backman fick kontakt med Fröding när han låg på sanatorium i Lillehammer 1895. Nationalskalden Fröding hade fått problem med den psykiska hälsan, var inlagd på olika sjukinrättningar och hade börjat skriva en djupare poesi. "Det var dans bort i vägen" hade fått ge plats åt metafysik och hans egna teorier om vad verklig sanning är.

Enligt Arvikabon Rolf Erik Solheim var Frödings senare diktning gravt missförstådd av hans samtid, och är det till stora delar än i dag. Det finns mycket tankegodis där som har hög vetenskaplig relevans än i dag, menar han.

– Fröding var starkt inspirerad av Goethe och filoso-

ANDLIGT MÖTE. Gustaf Fjaestad och Gustaf Fröding, så olika som människor men ändå så närbesläktade i sin livs- och världsåskådning. Hur relationen mellan de båda såg ut vet Rolf Erik Solheim.

FOTO: JONAS KLINT

fer som Spinoza, Leibniz, Platon och även Buddha. Han menar att sanningen, godheten och skönheten är grunden i existensen och världsharmonin. Till det la han till humorn, som han också menade hörde dit.

– Han upplevde visioner i ett tillstånd mellan sömn och vakenhet, och där såg han hur allt hör ihop, hur allt faller tillsammans.

Skrev bok om Fröding

Ida Backman fick – trots den överbeskyddande systemen Cecilias protester – besöka Fröding ofta under hans tid på hospitalet i Uppsala. Hon blev senare hans kanal ut mot omvärlden, när Backman skrev boken om hans tankevärld, både den metafysiska och den mer vardagliga om bland annat sexualitet.

Boken "Gustaf Fröding" skrevs under tiden Backman bodde hos Maja och Gustaf Fjaestad på Kampudden, dit paret hade flyttat 1903.

Boken som kom ut första gången 1913 gjorde skandal, bland annat på grund av delarna om sex. Tiden var långt ifrån mogen för den här sidan av Fröding.

Långa samtal mellan Gustaf Fjaestad och Ida Backman gav Fjaestad en inblick i Frödings tankar. Det var då Fjaestad insåg att han och Fröding egentligen var tvilling själar, i alla fall när det handlar om livs- och världsåskådning.

Fjaestad gjorde ett träsnitt med ett porträtt av

skalden. Runt huvudet finns ett mönster som avslöjar att Fjaestad intresserade sig för Frödings filosofiska sida. Och i ett tillägg till bilden lade Fjaestad senare in två trianglar över huvudet, en pekande uppåt och en pekande nedåt.

– Det visar att Fjaestad förstod Frödings tankar om en fysisk och en överfysisk värld.

Blandade reaktioner

Rolf Erik Solheim har fått blandade reaktioner på sina forskningsfynd om Fröding. Vissa tycker att det är pinsamt att en före detta teknisk revisor sett saker som kända

Klassisk mark. Här stod makarna Fjaestads hus en gång. De flyttade hit 1903 då huset stod klart, från "Oppstuhage" som i dag ingår i Rackstad museet.

litteraturvetare inte sett. Men andra har visat sin uppskattning och erkänt att det är viktiga slutsatser han drar om Frödings senare diktning.

Det är dessa forskningsfynd som nu gör att Solheim kommer att ha en text med

i Frödingsällskapets årsbok. I dag fredag kan man höra honom berätta om de här sakerna när han håller ett föredrag på Rackstad museet.

Jonas Klint
0570-71 44 12